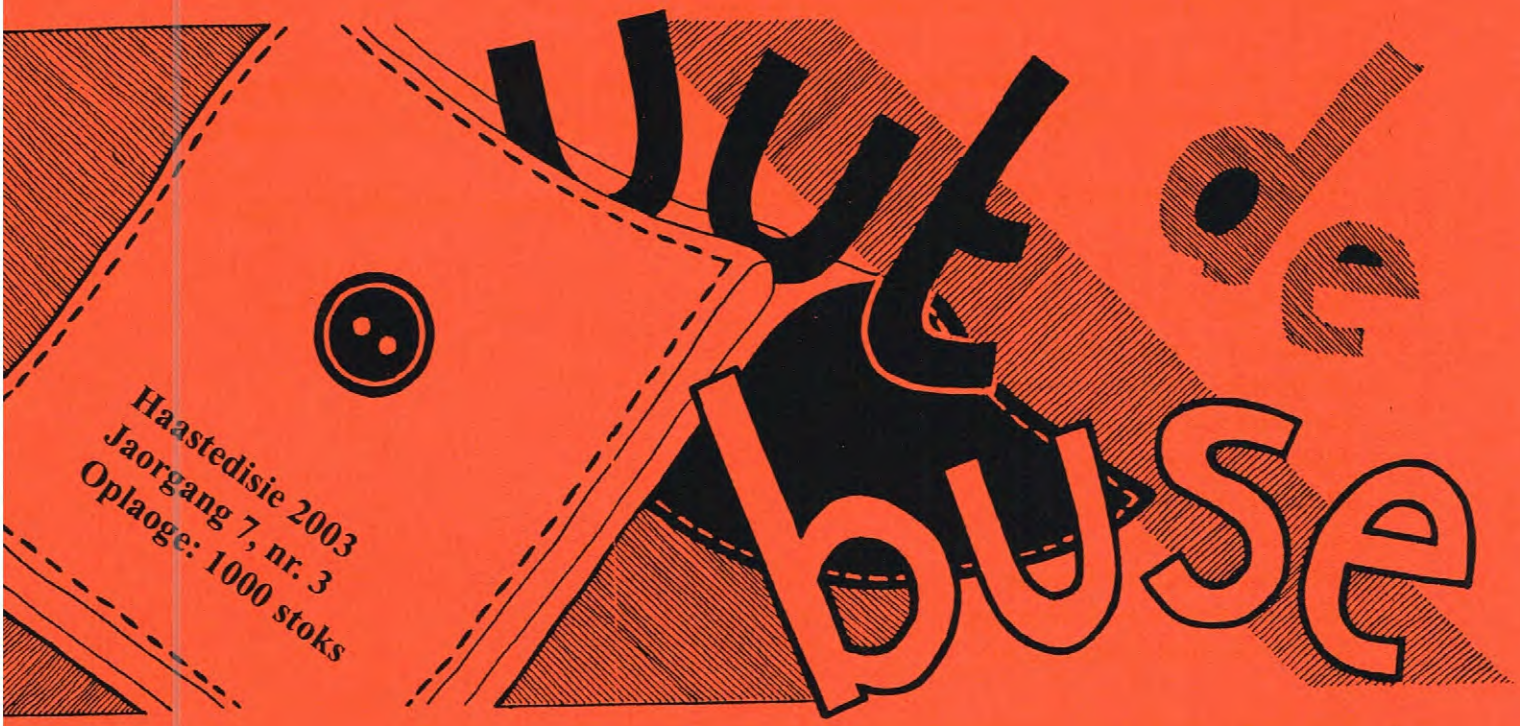

Haastedisie 2003
Jaorgang 7, nr. 3
Oplaoge: 1000 stoks

BESTE KIENDER!

Jim bin al weer een posien an de gang mit et ni'je schoelejaor. Wi'j hopen dat dat hiel goed en mooi wezen zal, en ok dat jim weer veul plezier an *Uut de buse* beleven zullen.
In disse *Uut de buse* staot o.e. een verhael uut et spiksplinterni'je kienderboek *Pimmegien is groot*. Dat boek wodde schreven deur Lily Köhler uut Tuk. Tuk is een klein dörpien en ligt vlakbi'j Stienwiek. En bi'j Stienwiek koj' langes aj' bi'j Wolvege de grote vierbaensweg richting Zwolle gaon.
In *Pimmegien is groot* vertelt Lily Köhler over de aeventuren van et joongien Pimmegien. Pimmegien vuult him best al aorig groot en stoer, mar soms vaalt him dat ok wel es een betien tegen... De aeventuren die hi'j meerstal tegere mit zien kammeraoden Michiel en Peter beleeft, bin now en dan knap ondeugend en zitten vaeks vol humor.
Et fleurige en kleurige omslag én de mooie tekenings in et boek bin van Ellen Anvelink en dat is de dochter van Lily Köhler.
D'r staot vanzels nog meer in dit kraantien. Zo staon d'r nao et verhael over Pimmegien ok een peer vraogen en opdrachten die mit dat verhael te maeken hebben.
Daornaost vertellen we over de stinkzwam, et is ommes weer de tied van de poddestoelen. Op diezelde bladziede kun jim ok een viertal grappies lezen, kiek mar gauw!
Op de ien nao laeste bladziede staot een deurstreeppuzel. Alle woorden die as jim daorin opzuken moeten, hebben mit de haast te maeken.
Op de alderlaeste bladziede vienen jim vanzels, krek as altied, een lollige strip over Jochem, et wat wondere mannegien. De strip wodt uutdocht en tekend deur meester Jan Oosterhof uut Steggerde.
Veul plezier mit *Uut de buse* en tot de volgende keer!

SUNTE MATTEN

(Een verhael uut et ni'je boek **Pimmegien is groot** *van Lily Köhler)*

Nao een fijne en lange vekaansie gaon Pim en Lottie weer naor schoele. Ze hebben et d'r mar best naor de zin in groep zesse en achte en verheugen heur op morgen. Dan is et ommes et feest van Sunte Matten.
Alle kiender meugen mit lampions langs de huzen lopen en snuup ophaelen. In groepies zingen ze:

Sunt, Sunt Matten,
de kalver dregen statten,
de koenen dregen hoorns,
de karken dregen torens.
Hier woont een rieke man,
die oons wel wat geven kan,
Job zal him lonen,
mit honderdduzend kronen,
mit honderdduzend lochies an,
daor komt Sunt Mattinus an.

Pim, Michiel en Peter hebben de keersies in heur laampies andaon en galmen et lied hielendal uut. Wiendvlaegen mit regen snieden heur over de rooie wangen. Et liekt wel as speult de wiend een spullegien mit de regen wie de meerste keersies uutkriegen kan.
In de iene haand hoolt Pim zien lampion beet en in zien aandere een plestiek poede om de snupies in te doen.

Veur et eerste huus blieven ze stillestaon. Aachter de glimmende deure floept et ganglocht an. Een maegien dot de deure eupen. Ze het een blik mit toffees in de haand.
'Neem mar,' zegt ze.
Pim wil vier toffees toegelieke in de plestiek poede doen, mar dat lokt him niet. De poede daanst as een belon in de wiend. Dan stopt hi'j de toffees mar in zien broeksbuse.
'Daank-je-wel,' zeggen Michiel, Peter en Pim.
Et maegien dot de deure weer dichte.

Veurzichtig schosselen de jongen veerder.
'Mien keerze is uutgaon,' foetert Michiel.
Pim het gelokkig een deuze lucifes bi'j him. Hi'j wil de keerze weer anstikken, mar et lokt him niet. Iedere keer wi'jt de keerze him weer uut. Michiel en Peter gaon veur him staon. Zo blift de lucifes wel branen. Pim stikt de keerze weer an.
'Zuwwe naor juffer Snuup gaon?' vragt Peter.
Pim en Michiel twiefelen.
Ze vienen heur een betien griezelig, want juffer Snuup dot soms zo reer. Ze woont tegere mit heur mem in een hiel oold husien en ze dreegt hiele appatte kleren.
'Ze verdrinkt katten,' fluustert Peter.
'Wie zegt dat?' vragt Pim angstig.

Zachies beginnen ze te zingen:

Sunt, Sunt Matten,
de kalver dregen statten,
de koenen dregen hoorns,
de karken dregen torens.
Hier woont een rieke vrouw,
die oons vule geven wol,
veul zal ze geven,
lang zal ze leven.

Zo stille as moesies staon ze te waachten.
D'r gebeurt niks. De gedienen bin dichte en de deure blift ok dichte.
'We moe'n hadder zingen,' bedaenkt Michiel.
Mit 'n drienend raozen ze now:

SUNT, SUNT MATTEN
DE KALVER DREGEN STATTEN!!!

Et rooie pepier van Pim zien lampion is driefnat wodden.
Et vlammegien wappert onrustig henne-weer. Et tekent grote schaden op de mure.
'Ze dot niet eupen,' fluustert Michiel.
Inienen raost Pim overmoedig:

HIER WOONT JUFFER KIKKERBIL
DIE NIKS GEVEN WIL

Langzem gaot de deure eupen.
Daor staot juffer Snuup.
Mit knipperende ogen steert ze de donkere tuun in. Ze hoolt een grote schaole mit droppies, koekies en kauwgomballen in de haand.
'Wat hebben jim mooi zongen,' zegt ze vrundelik.
Verbaosd kieken de jongen heur an.
'Hier,' zegt juffer Snuup, 'Jim meugen krek zovule lekkers pakken as jim zels willen. Hebben jim al een boel snupies ophaeld?'
Michiel durft gien antwoord te geven en nikt alliend mar.
Pim lat heur in de plestiek poede kieken.
'Hi'j zit nog niet hielemaole vol, hen?' zegt juffer Snuup.
Pim schuddet mit et heufd.
'Now, dan gao 'k mar weer naor binnen. Dag, heur!' zegt juffer Snuup en dot de deure weer dichte.
'Ze was hatstikke aorig,' zegt Peter as ze weer op de hadde weg binnen.
'Ja,' zeggen Pim en Michiel opgelocht.
Mit 'n drienend draeven ze weeromme naor de bewoonde wereld.

'Ineke.'
'Ze hoolt slangen en podden in heur kleerkaaste,' sist Michiel.
'Echt waor?' vragt Peter.
'Echt waor,' antwoordt Michiel en kikt hiel eernstig.

Omdat et husien hielemaole an et aende van de straote ligt, staon d'r gien lanteerns an de weg.
Et is d'r stikkedonker. De wiend giert deur de bomen en et regent nog de hieltied.
Hoe dichter ze bi'j et husien kommen, hoe staoriger ze lopen.
Gelokkig branen alle drie de keerzen in de lampions.
Eindelik kommen ze bi'j et husien an.
De gedienen zitten potdichte. Tussen de kieren deur is een flauw lochtschiensel te zien.
'Zullen we?' vragt Pim.
'Ja,' zegt Michiel.

DE STINKZWAM

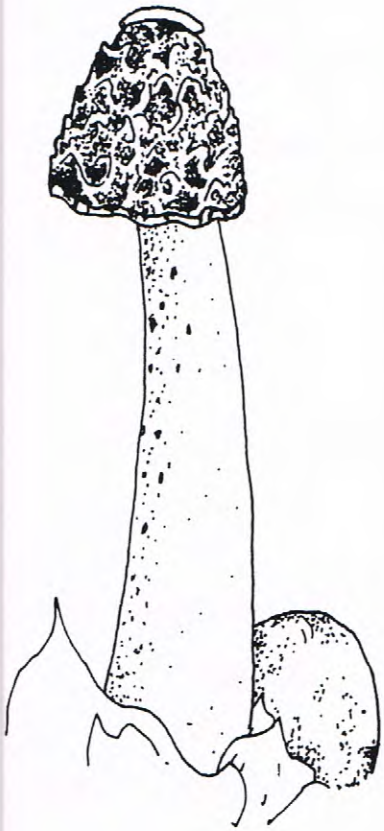

In oktober ziej' vaeke een protte poddestoelen. Vaeke bin ze hiel mooi, mar et vaalt niet mit om de goeie naeme bi'j et goeie soorte te vienen. Alliend de vliegezwam, jim weten wel, die rooie poddestoel mit witte stippen, die herkennen we makkelik!
Mar d'r is nog een poddestoel die makkelik te herkennen is. Dat is de grote stinkzwam, en aj'm niet staon zien, dan roek ie him wel.
Een stinkzwam ontstaot uut een soort ei. Dat ei is geelachtig van kleur en het een deursnee van drie tot vuuf cm. Et midden van et ei gruuit uut tot een lange breekbere staele, daor een typische hoed opzit. In acht uur tied is de stinkzwam volgruuid. De sporen, dat bin de zaoties van de poddestoel, zitten in de bruun-grune sliemlaoge op de hoed. De hoed van zoe'n stinkzwam is niet groot, kiek mar naor de tekening.
De stinkende locht van de poddestoel is op grote ofstaand te roeken. Wi'j trekken d'r de neuze veur op, jim vast ok. Mar mit naeme vliegen wo'n deur de locht van rottend vleis antrokken. As ze op de sliemerige hoed zitten, kleeft et sliem mit de sporen an de poties. Vliegen zorgen zo veur de verspreiding van die sporen daor laeter weer ni'je stinkzwammen uut gruuien.

****

GRAPPIES

Waorzegster
Een man gaot naor een waorzegster.
'Jow hebben gelok,' zegt die tegen him.
'In jow hiele leven kriej' mit gien inkelde ziekte te maeken.'
'Dat is toch zeker niet waor,' zegt de man, 'ik bin ja dokter...'

Adam en Eva
Adam en Eva liggen op een prachtige dag in et grös van et parredies.
'Hool ie aenlik nog van me,' vragt Eva.
Adam dri'jt him wat omme, kikt verveeld om him henne en zegt: 'Tuurlik Eva, van wie aanders zol ik holen moeten?'

Schild
Mark is slim bange veur schildpadden.
'Mar waoromme dan,' vragt zien zussien, 'ze doen ommes niks.'
'Ja, mar ie weten nooit, wat ze in heur schild voeren,' bibbert Mark.

Zwarvers
Twie zwarvers wo'n oppakt en naor et pelisieburo brocht. Daor vragt een pelisieman an iene van heur waor hi'j woont.
'Ik woon nargens, meneer de agent,' zegt hi'j.
'En ieje dan,' vragt de agent an de ere zwarver.
'Ik bin zien buurman,' zegt die.

VRAGEN EN OPDRACHTEN

Vertaal de volgende zinnetjes uit het verhaal in het Nederlands:

1. Nao een fijne en lange vekaansie gaon Pim en Lottie weer naor schoele.

_____

2. De poede daanst as een belon in de wiend.

_____

3. Iedere keer wi'jt de keerze him weer uut.

_____

4. Hoe dichter ze bi'j et husien kommen, hoe staoriger ze lopen.

_____

5. Zo stille as moesies staon ze te waachten.

_____

6. Mit 'n drienend draeven ze weeromme naor de bewoonde wereld.

_____

Zoek in het verhaal tien woorden op die in het Nederlands en Stellingwerfs gelijk zijn:

_____

_____

_____

Probeer de volgende zin in het Stellingwerfs te vertalen:

De wind giert door de bomen en het regent nog steeds.

_____

D-E-U-R-S-T-R-E-E-P-P-U-Z-E-L

In de deurstreeppuzel moe'n de woorden votstreept wodden die jim hieronder op alfabetische volgodder staon zien. Die woorden hebben allegere mit et jaorgetiede te maeken daor we now middenin zitten, de haast. De woorden bin horizontaal, vertikaal en diagonaal in de puzel verstopt en soms nog aachtersteveuren ok.
As jim alle woorden votstreept hebben, blieven d'r nog twaelf letters over. As jim die aachter mekere zetten, ontstaot d'r nóg een woord. Welk woord is dat?

N	E	T	T	A	M	E	T	N	U	S
O	S	T	A	M	P	P	O	T	L	T
J	J	E	J	J	U	B	D	E	P	I
S	A	W	S	D	P	A	E	O	E	N
E	A	I'J	N	D	L	R	D	M	R	K
P	L	E	O	B	Z	O	R	E	R	Z
P	R	N	T	E	E	O	O	S	A	W
A	E	J	N	A	T	S	E	K	P	A
K	G	T	E	S	O	E	S	S	U	M
N	E	T	U	E	N	H	A	A	S	T
E	N	E	Z	N	A	A	G	L	J	A
E	N	R	E	B	M	E	V	O	N	N

blad
bujje
gaanzen
haast
jasse
kappesjon
kestanje
koold
leerzen
musse
nat (2 x)
neuten
november
parreplu
regen
sjaal
snotneuze
stamppot
stinkzwam
storm
sunte matten
wi'jen

Jochem

in:

„Vremde Vogels"

2001